

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasillo jugoslovanskega učiteljstva.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani, Franciška ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta . . . . . 5—
četrt leta 2:50
posamezna številka po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 30 h
. . . . . dvakrat . . . 25
. . . . . trikrat . . . 20
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 10 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine

Pozdravljena, Jugoslavija!

O čemer so sanjale naše duše, to stoji sedaj aresnično pred nami: svojo Jugoslavijo imamo! Vsa svobodna država SHS proslavlja dan svojega vstajenja z nepopisno radostjo, z nikoli slutenim navdušenjem. Tudi slovensko učiteljstvo se iz vseh svojih duš veseli rojstva nove svoje domovine. Saj je obilo dela za prebujanje narodne zavednosti in zvestobe do najvišjih naših idealov opravilo slovensko učiteljstvo, ki je navzlic težavnemu, ponekod naravnost čudnemu svojem položaju v neomajni vdanosti stalo ob strani svojega ljudstva, vkoreninjeno v njem z vsemi svojimi mislimi, delujoče zanje z vsemi svojimi silami! Brez ozira na lastno korist gleda in dela za blaginjo svojega naroda! Ta ukaz plemenitega in dejanskega rodoljubja je bil vodnik in kačipot delovanju našega učiteljstva!

Dogodki se razvijajo in množijo tako naglo, da je vtisk jačji od vtiska, da raste pred nami velikost in mogočnost zgodovinskih dejstev s toliko gigantiško silo, kakršne kulturno človeštvo ne pozna! Kar je ta trenutek resnica, to je v naslednjem trenutku že izprevrženo in izpopolnjeno z višje potenco živega dejanja. Veselje je tako globoko in splošno, da se ob vehemenci tega vseobče razvalovljenega čuvstva niti prav ne zavedamo njegove strastne in iskrene sile. Veličast demokratizma in njemu sestrskemu samoodločbe narodov hodi kakor prorokinja novega sveta in roditeljica novega človeškega rodu od srca do srca, od vrat do vrat — buče in tlačeč. saj naznanja vsemu človeštvu dan odrešenja!

Imperializem, militarizem in vse druge slične trinoške pošasti, ki so morale in tlačile ubogo, trpeče človeštvo, ki so zlasti majhne narode pritiskale na stopnjo novodobnega robstva — so za vekomaj uničene! Kakor izžet in gnijoč kadaver se vijejo pod mogočnim pohodom kulture in osvobojenja vseh poniževanih, izkoriščanih in usuzjenih trpinov! Vsi narodi in propagatorji krvniških metod in smotrov samodržstva, uničevanja in moritve so sramotno poraženi z jasnim orožjem pravice in resnice, ki nam ga je skovala in nabrusila svobodna Severna Amerika ob genialnosti in človečnosti Kristusa — odrešenika naših dni — Wilzona!

Človeški um ne more izumeti kazni, ki bi dovolj jako in dovolj pravično udarila vse s človeško krvjo obrizgane oblastnike! Moralno jih je uničila nesreča vseh nesreč, ki se poraja iz njih zavesti, da so bili vse, a da sedaj niso nič; da so vse imeli, a da so tudi vse izgubili. Ta zavest jih je pahnila na dno pekla onega trpljenja, ki je posledica vekomaj razbite vseomogočnosti. Noben narod in noben posameznik se ni toliko klanjal in poniževal pred svojim Bogom, nego se je moral odvisen človek plaziti po tleh pred bleskom in imenom mogočnikov, ki so bili do blaznosti zaverovani sami vase in ki sedaj do grla brodirajo po človeški krvi, ki je bila prelita na njihov ukaz! Tega poniževanja in tega življenja za druge je sedaj konec! V sleherniku se posledje svobodno razvijaj ponos v lastno vrednost, v lastno pomembnost — vsako življenje živi v svobodnem razmahu vseh svojih materialnih in moralnih sil, kakor to najbolj in najlepše služi lastni ohranitvi in kakor to prihaja potom ojačenja svoje osebnosti v splošno blaginjo tiste skupnosti, ki sem nje sestavni in bistveni del!

Maščevali se bomo s kulturo. Kulturni narod smo, zato ne poznamo nasilnosti. Vse svoje moči bomo ob pogojih, ki jih daje svobodnim državljanom državljanska svoboda, razvijali v smeri naprej in navzgor, da nam bo mogoče svojemu ljudstvu razgibati njegove sile do plodnosti in samotvornosti na vsakem kulturnem polju. V kulturnem tekmovanju z vsemi kulturnimi narodi naj se kaže moč našega naroda.

V vsem smo vezani na ukaze Narodnega Vječa v Zagrebu. Nad seboj poznamo le to oblast. Kar nam ukaže, to storimo! Narodno Vječe je že imenovalo in proglašilo vlado za vse jugoslovanske dežele. Načelnik tej narodni vladi je dr. Anton Korošec, njegova namestnika pa sta dr. Ante Pavelić in Svetozar Pribičević. — Narodni svet v Ljubljani je namenja, da se naj uvede slovenščina kot izključni uradni jezik via facti, da torej ni treba šele čakati tozadevne odredbe naše narodne vlade. Zato pa takoj s sloven-

skim uradnim jezikom v vse šole, kjer bi vladala: doslej mogoče še drugačne razmere!

Društvo slovenskih profesorjev v Ljubljani sporoča svoji članom: Na prošnjo našega društva je Narodni Svet v Ljubljani sporoča svojim članom: Na prošnjo učni jezik in z vseh naših srednjih šolah slovenski!

Naš program je za bližnji in bodoči čas — delo! Vztrajno, neumorno, smotno delo nam prinese one sadove, ki jih želimo sebi, šoli, narodu — vsej Jugoslaviji! Nič ne sme malomarno stati ob strani! Vsak je pozvan, da odslej z mladeniškim navdušenjem in z vsemi svojimi silami sveto služi sveti domovini!

Zahvalna služba božja

se je vršila včeraj, v petek, ob 10. dopoldne v stolnici sv. Nikolaja, po njej so zapeli Te Deum. Te službe božje so se udeležili zastopniki narodne vlade in množice ljudstva.

Državljeni!

Predsedništvo Narodnega Vječa v Zagrebu kot vrhovna oblast države Slovenec, Hrvatov in Srbov je na predlog Narodnega Sveta v Ljubljani za Slovenijo imenovalo to-le vlado:

Predsedstvo: vitez Josip Pogačnik; notranje zadeve: dr. Janko Brejc; finance: dr. Vekoslav Kukovec; pravosodje: dr. Vladimir Ravnihar; kmetijstvo: prelat Andrej Kalan; nauk in bogočastje: dr. Karel Verstovšek; javna dela in obrt: ing. Vladimir Remec; trgovina in industrija: dr. Karel Triller; prehrana: dr. Ivan Tavčar; promet: dr. Pavel Pestotnik; narodna obramba: dr. Lovro Pogačnik; zdravstvo: dr. Anton Breclj; socialno skrbstvo: Anton Kristan.

Vlada si je svesta, da je prevzela za prehodno dobo do končne ureditve naše edinstvene države težko in odgovorno dolžnost.

To dolžnost bo mogla vršiti le s pomočjo in podporo Vas vseh.

Državljeni! Združite vse svoje sile v blagor naše domovine!

Vzdržujte red in mir!

Vsi dosedanji zakoni in naredbe ostanejo še nadalje v veljavi, enako vse narodne vojaške in civilne oblasti ter uradi, dokler vlada drugače ne ukrene.

Nihče ni upravičen si sam delati pravice.

Rojaki, spoštujte imetje, čast in poštenje drugorodnih sovržavljanov!

Vojaki, bodite na službo domovini, gre za Vaš lastni dom!

Zvesti velikim načelom, v katerih imenu smo dosegli svojo svobodo, Vam vlada obljublja, da hoče zvesto služiti narodu.

Ljubljana, 31. oktobra 1918.

Josip Pogačnik l. r.,
predsednik.

Mladina in Jugoslavija.

Ako kdaj, je danes dospel tisti čas, ko moramo vzklikati iz svoje bolno-radostne ljubezni: Mladina je naše upanje, mladina je naša bodočnost!

Na tisoče imamo sedaj grobov, koder počivajo naši očetje, bratje in sinovi. Na njihova mesta mora stopiti naša mladina. Izpolniti mora one vrzeli, ki zevajo sedaj v strnjelih vrstah našega naroda!

V mladini je treba buditi smisel do pojmovanja državne oblasti. Ona mora vedeti, da imamo sedaj svojo državo, svojo svobodno in neodvisno Jugoslavijo. To mora naša mladina ljubiti iz vse duše, zanjo se mora učiti, zanjo izobraževati in likati, da bo mogla — kadar dozorj — njeno usodo vzeti v večje roke in jo voditi do čim sijajnejše moči in slave!

V mladini moramo buditi kreposti in čednosti! Smisel do lepote, dobrote, resnice in pravice mora postati bistveni del njenih duševnih vrlin! Dušimo vsako strast, naj se pojavi v kakršnikoli obliki!

Naša mladina naj bo trezna in dostojna v besedi in dejanju. Vsaka sirovost, vsaka nezmernost, kletev in kvanta mora iz zakladnice besed javnega in zasebnega občevanja!

Spoštujmo tuje, a ljubimo svoje! To pravilo bodi mera in zrcalo kulturne izobrazbe naše jugoslovanske mladine! Ne sila pesti, temveč sila duha naj se vojuje in naj zmaga!

LISTEK Tabor.

Skrbi verige bodo odstopile, odpadlo bo železje njih okorno.

Od daleč vgladaš zemljo zaželjeno, povrnjena veselja je zamuda, in plačani so poti, polni truda, srce otrpne ti razveseljeno.

Prešeren.

Ob glavi glava, v dušah misel ena — to vojska silna je Matjaža kralja. V udarcu enim srca so vznemena, noči se dolge trga mrzla halja, za goro plamen naš mladi dan! Roké se dvigajo k prisegi sveti: Živeti, ne trpeti le in mreti — naš svet rodi se, z vihro razmajaj!

Sokol:

Ponosno dvigam Sokol prapor svoj: Sém k meni, bratje vsi, ki vere ene

hitite na osvobojenja boj, da vstane solnce dobe zaželjene, ko stara pravda pribori si zmago, en duh prešine domovino drago, rod naš slovanski prejme sveti krst junaštva, bratstva iz sokolskih vrst!

Sokolice:

In, sestre ve, na dan, na beli dan! Z menoj naprej — in v mislih domovina! Nevgasno ogenj v dušah je zažgan; vse, kar pogled objame, naša je svojina! Zavest je v prsih, da smo lipe cvet; če je doslej jo bratov kri gojila, v mogočnosti jo pesem bo slavila, ki nam zvenela bo v naš dom otet!

Kmet:

A jaz rahljaj bom zemljico domačo, nič več ne bo pojil je vir solzá! Za dan vstajenja zmesim vam pogačo, kar gozd in njiva da, naj nam velja! In moje trte sladka tekočina zapalí iskre naj na dnu srca: Živi naj zemlja naša troedina — ne le grobov, naj nam življenje da!

Delavec:

Poglejte-te roké, teh mišic moči! Komu naj bodo danes posvečene? Za nami je trpljenja bol in noč, pred nami pa so steze razsvetljene. Kruh raste iz pravice in dolžnosti, in delo rok gradi bodoči stan; vsem bo prostora in svobode dosti, nihče ne bo več v robstvo zakovan!

Meščan:

In naša mesta so prosvete hrami: Ljubljana, Trst, Celovec, Zagreb, Celje; v Gorici se življenje novo dramí — v svojo Jugoslavijo hiti veselje! Vse, kar imamo, sami smo si dali, na svojih tleh med svojimi smo zdaj! Zavesti svojí zibel smo stesali, in ta zavest nam daje moč, sijaj!

Rudar:

Pod zemljo so zakladí zakopani, na dan jih dviga moja trudna dlan, a z njimi tujec si bogastvo hrani, za borni kruh sem njemu jaz tlačan.

Odslej pa bodi, kamor roka seže, vse naše, saj je naša zemlje dar in plod! S to zemljo moje delo mene veže, in moj gospod je le naš skupni rod!

Železničar:

Jaz vežem mesta in vasi, z menoj vesela vest leti, da ob trpljenja zadnji smo postaji, rešenja dan žari slovenski raj! Izza domačih mej v široki svet z menoj hiti ponosno sporočilo: V brezpravnost rod-junak je bil zaklet, a dvignil se je sam z mogočno silo!

Uradnik:

Zakonu dajem veljavo, branim vdove, čuvam čast; to samo veljaj za pravo, kar vesti je, uma last! Narod se ne ponižuje, v kot potiskan in teptan, sam odloča, gospoduje, na vsa mesta je pozvan!